

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Миколаївського районного суду Одеської області 28.05.2025

м. Одеса- 2025 р.

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 28.05.2025 групою НПМ здійснено відвідування Миколаївського районного суду Одеської області (далі – установа, суд, Миколаївський суд) у складі:

- **Тихоненко Тетяною Олександрівною**, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- **Фісюковим Сергієм Сергійовичем**, представник громадської організації регіональний координатор при представнику Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Одеській області).

Відвідування проведено у присутності:

- виконуючої обов'язки Керівника апарату суду – Новак Тетяни Петрівни;
- виконуючої обов'язки Голови суду – Корсаненкової Олени Олександрівни.

Керівництво суду:

- Голова суду – Горобець Віталій Леонідович.
- Виконуюча обов'язки Керівника апарату суду – Новак Тетяна Петрівна.

Зазначена установа розташована за адресою: вул. Центральна, 3, с-ще. Миколаївка, Березівський р-н, Одеська обл., 67000.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України в особі Територіального управління Державної судової адміністрації України в Одеській області.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 1402-VIII) Миколаївський районний суд є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому чинним законодавством, розглядає у першій інстанції цивільні, кримінальні, адміністративні справи.

Під час проведення відвідування керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень.

Штатна чисельність апарату суду – 14, з них суддів – 3.

Суд розміщений у двоповерховій будівлі. В установі розташовано 3 зали судових засідань, одна з яких пристосована для розгляду кримінальних справ, де облаштовано місце для розміщення підсудних, огорожене захисним склом. Всі зали судових засідань обладнані системами відео-конференц-зв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції і обладнані необхідними технічними засобами фіксування судового процесу (фото № 1).

В'їзд автотранспорту на територію установи здійснюється через металеві ворота, що замикаються. Ця територія (службова зона) огорожена металевим парканом (фото № 2).

У будівлі суду облаштовано два входи/виходи – основний (центральный) та службовий (конвойний) (фото № 3, 4).

Центральний вхід до приміщення будівлі обладнаний пандусом для пересування маломобільних груп населення, збудованим відповідно до Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність).

Біля входу наявна вивіска із зазначенням повної назви суду.

Пропускний режим в установі здійснює територіальне управління Служби судової охорони в Одеській області з метою підтримання громадського порядку, припинення проявів неповаги до суду, охорони приміщень та забезпечення безпеки учасників судового процесу.

На пропускному посту наявна аптечка для надання першої домедичної допомоги, яка укомплектована необхідними медичними засобами та препаратами, що відповідають актуальним термінам придатності (фото № 5).

Вікна в залах судових засідань та коридорах заграбовані, що дозволяє забезпечити безпеку та відповідає вимогам пункту 11 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція) (фото № 6).

Доставлення обвинувачених та засуджених осіб до приміщення суду здійснюється ротою конвойної служби Головного управління Національної поліції в Одеській області, через окремий вхід, який розміщений у внутрішньому дворі.

Маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до залу судових засідань є повністю ізольованим, конвоювання здійснюється закритим для сторонніх осіб коридором та сходами (фото № 7).

У суді наявне приміщення для конвою та 2 камери для утримання підсудних (засуджених) (фото № 8). Кожна камера обладнана лавою для сидіння, двері виготовлені з металевих ґрат з накладними замками та зовнішніми запорами.

У приміщенні, де облаштовані камери, наявне заграбоване вікно. Освітлення камер здійснюється як природнім освітленням так і штучним способом, що дозволяє підсудним у комфортних умовах ознайомлюватись із документами. Поруч облаштовано окремий санвузол для потреб підсудних.

В будівлі суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правилами та обов'язками учасників судових процесів тощо (Фото № 9).

У всіх приміщеннях суду підтримується належний санітарно-гігієнічний стан.

З метою дотримання норм передбачених пунктом 9.5 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН Суди), у вказаному залі судових засідань, а також у камерах регулярно проводиться санітарна обробка бактерицидними лампами для забезпечення знезараження повітря, ведеться відповідний журнал обліку проведення таких заходів.

Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, будівля суду обладнана кімнатою для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що вказує на забезпечення додержання їх права на захист (фото № 10).

Також в суді організовано доступ обвинувачених (підсудних), засуджених, відвідувачів до питної води, відповідно до вимог пункту 12 Інструкції (фото № 11).

Під час відвідування взяті під варту та інші примусово утримувані особи в суді не перебували.

Випадків заподіяння смерті утримуваним або тілесних ушкоджень особам примусово утримуваним в суді не встановлено.

Протягом 2024 та 2025 років скарг від осіб вказаної категорії та інших громадян тримання на адресу районного суду не надходило.

Відвідування групою НПМ здійснювалось вперше.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Згідно з вимогами пункту 6.5.2 ДБН Суди, а також пунктів 9 і 10 Інструкції, кількість камер для тримання осіб у суді повинна визначатися з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань, призначений для розгляду кримінальних справ. Відповідно, у зазначеному суді, де функціонує одна зала для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано три камери.

Натомість у суді наявні лише дві камери, що не відповідає встановленим вимогам та може призвести до порушення принципів роздільного тримання чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також осіб, яким заборонено спілкуватися між собою.

Пунктом 6.5.1 ДБН Суди передбачено, що до складу групи приміщень для підсудних (засуджених) та конвою належать: камери для підсудних (засуджених), приміщення конвою і санітарні вузли. Водночас у приміщенні для підсудних (засуджених) та конвою санітарний вузол перебуває в неробочому стані, що є порушенням права на гідні умови тримання та людське поводження.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

2. У порушення пункту 15 Інструкції, у блоці, де розміщена камера для утримання підконвойних осіб, у коридорах, де проходить маршрут їх конвоювання від вказаної камери до залу судового засідання, відсутня система відеонагляду (фото № 12). Унаслідок цього унеможливується контроль за безпекою громадян, які перебувають у вказаному просторі, що є передумовою для порушення їх прав на особисту безпеку, недоторканість та захист від інших протиправних посягань.

3. У порушенні пункту 10 частини першої статті 18 Кодексу цивільного захисту України (далі – Кодекс) передбачено облаштування найпростіших укриттів, а також (у разі потреби) відновлення пошкоджених (зруйнованих) об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів. В приміщенні суду найпростіше укриття наявне, але потребує капітального ремонту (фото № 13). Вказана обставина свідчить про наявність загрози життю громадян, які перебувають у приміщенні суду, у разі повітряної тривоги (особливо під час воєнного стану) або виникнення інших надзвичайних ситуацій.

4. У порушення вимог пункту 7.1.2 ДБН Суду, при головному вході до будівлі суду, у зоні вестибюлю, контрольно-пропускний пункт вхідного контролю та охорони не забезпечений турнікетом та рамкою стаціонарного металодетектора. Ця обставина свідчить про можливість незаконного і неконтрольованого доставляння до приміщень суду заборонених речей, предметів, зброї тощо, що створює загрозу для вчинення протиправних насильницьких дій небезпечних для життя і здоров'я осіб, що перебувають у будівлі суду.

5. Установлено порушення Правил експлуатації та типові норми належності вогнегасників, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 15 січня 2018 року № 25, а також ДСТУ 4297-2004 «Технічне обслуговування вогнегасників. Загальні технічні вимоги», а саме, у приміщеннях будівлі суду розміщені вогнегасники, термін дії яких закінчився в 2024 році (фото № 14). Унаслідок цього у разі виникнення пожежної небезпеки унеможливується ефективний захист від пожежі і виникає загроза життю та здоров'ю громадян, що у свою чергу свідчить про порушення їх права на життя.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України, стаття 4, 26 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні») та маломобільних груп населення.

6. Відповідно до вимог ДБН Інклюзивність, доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 6.1.8 та 6.3 ДБН Інклюзивність будівля суду не обладнана вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно піднятися на другий поверх до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ.

8. У порушення вимог пункту 8.3.1 ДБН Інклюзивність, при вході до приміщення суду відсутня дублююча табличка назви установи шрифтом Брайля, що ускладнює орієнтацію для відвідувачів з вадами зору (Фото № 15).

9. У порушення пункту 7.2.20 ДБН Суди, початок сходів перед входом в адміністративну будівлю, де розміщується суд, не позначений тактильними (рифленими) та контрастно забарвленими попереджувальними смугами, що розташовуються перпендикулярно до напрямку руху безпосередньо перед сходами (плити з конусоподібними випуклостями). Унаслідок цього створюються певні обмеження для категорії громадян з вадами зору.

Таким чином, за умови наявності вказаних недоліків порушуються права громадян з інвалідністю та вадами здоров'я на вільний доступ до правосуддя, рівноправ'я.

Інші порушення.

10. У порушення пункту 7.1.3 ДБН Суди та пункту 12 Інструкції, у приміщенні варті відсутня металева шафа, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів. Наявність вищевказаного недоліку може призвести до несанкціонованого проникнення до приміщення варті та порушення права на особисту безпеку осіб, які перебувають у приміщенні суду, вчинення інших протиправних у тому числі насильницьких дій.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України та управлінню Служби судової охорони у Одеській області та Миколаївському районному суду в Одеській області:

1. Вжити заходів щодо забезпечення у будівлі суду наявності достатньої кількості камер для підсудних (засуджених) площею не менше ніж 4 м² на одну особу, виходячи з розрахунку три камери на одну залу судових засідань для розгляду кримінальних справ, як це передбачено пунктом 6.5.2 ДБН Суди.

2. Провести ремонтні роботи санітарного вузла для конвою та підсудних (засуджених);

3. Забезпечити відеофіксацією ізольованого маршруту конвоювання підсудних засуджених від камер, де утримуються арештовані (затримані) особи до зали судового засідання для розгляду кримінальних справ.

4. Вжити заходів щодо облаштування у підвальному приміщенні суду найпростішого укриття на випадок повітряної тривоги та іншої небезпеки відповідно до пункту 10 частини першої статті 18 Кодексу цивільного захисту

України та Наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту» від 09.07.2018 № 579.

5. Забезпечити контрольно-пропускний пост вхідного контролю та охорони суду турнікетом і рамкою стаціонарного металодетектора;

6. Здійснити своєчасний технічний огляд та обслуговування вогнегасників, ужити інших заходів спрямованих на забезпечення дотриманням правил пожежної безпеки в установі;

7. Створити для маломобільних груп населення та громадян з іншими вадами здоров'я відповідні умови для вільного, рівноправного доступу до приміщень суду, забезпечити належні умови для їх участі в судових засіданнях, а саме: облаштувати приміщення підйомником або ліфтом, встановити дублюючу табличку назви установи шрифтом Брайля та позначити тактильними (рифленими) та контрастно забарвленими попереджувальними смугами вхід до установи.

Додаток: фототаблиця на 4 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини

Тетяна ТИХОНЕНКО

ФОТОТАБЛИЦЯ ДО ЗВІТУ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

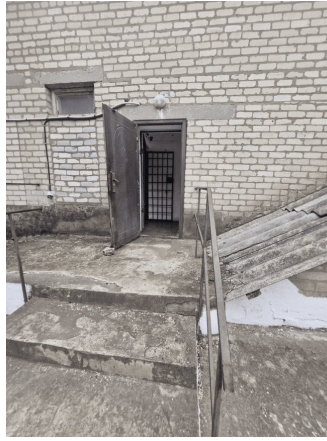

Фото 5

Фото 6

Фото 7

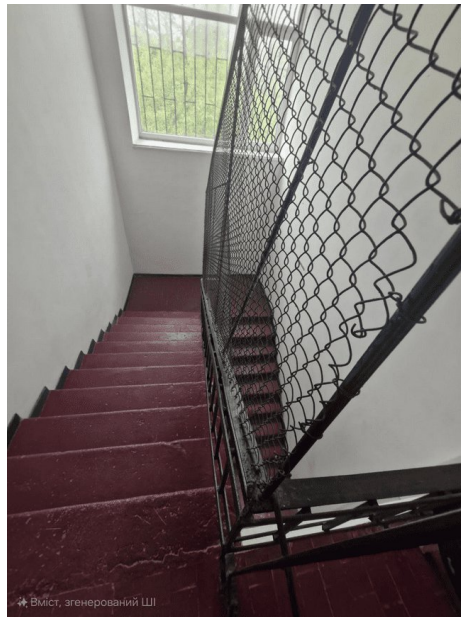

Фото 8

Фото 9

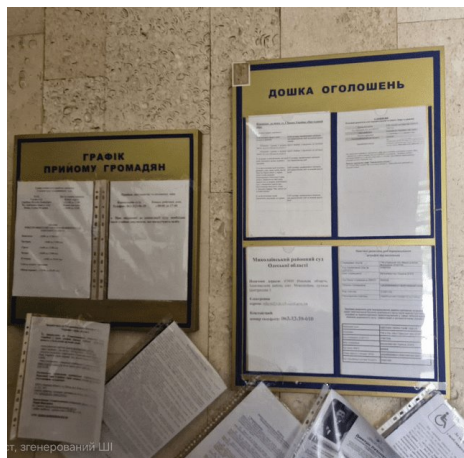

Фото 10

Фото 11

Фото 12

Фото 13

Фото 14

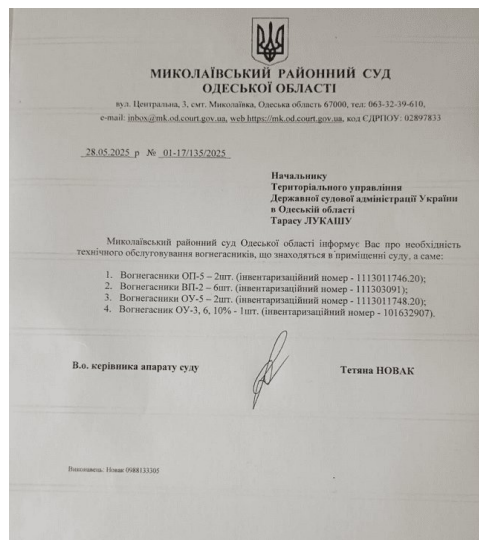

Фото 15

